

Datum van
inontvangstneming

:

16/04/2015

Zaak C-67/15

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

12 februari 2015

Verwijzende rechter:

Tribunale Amministrativo per la Sardegna / Italië

Datum van de verwijzingsbeslissing:

5 november 2014

Verzoekende partijen:

Mario Melis

Tavolara Beach Sas

Dionigi Piredda

Claudio Del Giudice per Sib Gallura

Verwerende partijen:

Comune di Loiri Porto San Paolo

Provincia di Olbia Tempio

[OMISSIS]

ITALIAANSE REPUBLIEK

Het Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna

(Sezione Prima)

geeft de navolgende

BESCHIKKING

in het beroep [OMISSIS] ingesteld door:

Melis Mario, [OMISSIS]

Tavolara Beach Sas, [OMISSIS]

Piredda Dionigi, [OMISSIS]

Claudio Del Giudice, voor Sib Gallura;

[OMISSIS]

tegen

[Or. 2]

Comune di Loiri Porto San Paolo, [OMISSIS]

Provincia di Olbia Tempio, [OMISSIS]

in aanwezigheid van

Alessandro Piredda, [OMISSIS]

Omar Secchi, [OMISSIS]

Mariano Letizia, [OMISSIS]

Mare Azzurro Snc,

Andrea Belluzzi,

Boris Lucini,

Soc Serv Inn Olbia di Maria Grazia Carta & C.,

stekkende tot nietigverklaring van

– de besluiten nr. 38 en nr. 70 van de Comune di Loiri Porto San Paolo van respectievelijk 29 juni 2010 en 20 november 2011 waarbij het PUL [Piano di utilizzo dei litorali; gebruiksplan kustgebied] eerst werd goedgekeurd en vervolgens definitief werd vastgesteld;

– het voorstel voor besluit nr. 79 van de Comune di Loiri Porto San Paolo **[Or. 3]** van 8 november 2011 ten behoeve van de gemeenteraad [OMISSIS];

– het besluit van de Comune di Loiri Porto San Paolo van 15 maart 2012 tot definitieve vaststelling van het PUL na indiening van opmerkingen door de Regione autonoma della Sardegna;

– besluit nr. 175 van de Provincia di Olbia Tempio van 14 juni 2011 ter beoordeling van de noodzaak tot het verrichten van een strategische milieueffectrapportage (MER);

– besluit nr. 200 van de Comune di Loiri Porto San Paolo van 24 mei 2012 houdende verlenging van een concessie voor aan de overheid toebehorend maritiem gebied;

[OMISSIS]

– besluit nr. 222 van 8 juni 2012 tot definitieve toewijzing van de concessies nrs. 1 tot en met 6 voor een duur van zes jaar aan andere marktdeelnemers dan verzoekers;

– besluit nr. 9273 van de politie van de Comune di Loiri Porto San Paolo van 9 juni 2012, dat aan de onderneming Tavolara Beach sas van Michele Bacciu ter kennis is gebracht, betreffende de verwijdering van de installaties die zich in aan de overheid toebehorend maritiem gebied bevinden;

– besluit nr. 9271 van de politie van de Comune di Loiri Porto San Paolo van 9 juni 2012, dat aan de onderneming New service van Mario Melis ter kennis is gebracht;

– besluit nr. 9272 van de politie van de Comune di Loiri Porto San Paolo van 9 juni 2012, dat aan de onderneming **[Or. 4]** Piredda Dionigi ter kennis is gebracht.

[OMISSIS]

[OMISSIS] [gebruikelijke formules]

- 1 Verzoekers (met uitzondering van de Sib, de vereniging van badplaatsen, die aan hun zijde heeft geïntervenieerd) stellen dat zij op grond van concessies met een looptijd van zes jaar (2004-2010), die nadien met nóg een jaar is verlengd, toeristische en recreatieve activiteiten exploiteren in bepaalde aan de overheid toebehorende zones op het strand van de Comune di Loiri Porto San Paolo.

Met het oog op het badseizoen van 2012 verzochten zij de bevoegde gemeentedienst om formele verlenging van hun concessies. Toen die niet op hun verzoek reageerde, startten zij op 1 mei 2012 hun werkzaamheden, ervan uitgaande dat zij daartoe wettelijk gerechtigd waren op grond van artikel 1, lid 18, van decreto-legge nr. 194 van 29 december 2009, omgezet in wet bij wet nr. 25 van 22 februari 2010, zoals gewijzigd bij artikel 34-*duodecies* van wet nr. 221 van 17 december 2012 (tot omzetting van decreto-legge nr. 179 van 18 oktober 2012). Volgens die bepaling wordt de looptijd van concessies voor aan de overheid toebehorend, aan of op zee gelegen gebied **[Or. 5]** voor toeristische en recreatieve

doeleinden namelijk automatisch verlengd, aanvankelijk tot en met 31 december 2012, en vervolgens tot en met 31 december 2020.

Na goedkeuring van het PUL publiceerde de Comune di Loiri Porto San Paolo op 11 mei 2012 een aankondiging met het oog op de gunning van zeven nieuwe concessies, waarvan er enkele zones betroffen waarvoor aan verzoekers reeds een concessie was verleend [OMISSIS].

2 Bij verzoekschrift dat op 5 juni 2012 is betekend en de dag nadien ingediend verzochten verzoekers om nietigverklaring van die hierboven nader omschreven maatregelen op grond dat zij in verschillende opzichten onrechtmatig waren.

3 [OMISSIS]

4 [OMISSIS] **[Or. 6]** [OMISSIS]

[OMISSIS]

5 [OMISSIS]

6 [OMISSIS]

7 [OMISSIS]

8 [OMISSIS]–

[OMISSIS] **[Or. 7]** [OMISSIS]

[OMISSIS]

9 [OMISSIS]

10 [OMISSIS]

11 [OMISSIS]

12 [OMISSIS]

13 [OMISSIS]

[OMISSIS] **[Or. 8]** [OMISSIS]

[OMISSIS]

14 [OMISSIS]- [OMISSIS] [interne procedure]

15 Ten gronde is de Sezione Prima van oordeel dat het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) krachtens artikel 267 VWEU moet worden verzocht om een prejudiciële beslissing over de vraag of de nationale bepalingen

(artikel 1, lid 18, van decreto-legge nr. 194 van 29 december 2009, omgezet in wet bij wet nr. 25 van 22 februari 2010, zoals gewijzigd bij artikel 34-*duodecies* van wet nr. 221 van 17 december 2012 (tot omzetting van decreto-legge nr. 179 van 18 oktober 2012) op grond waarvan de looptijd van concessies voor aan de overheid toebehorend, aan of op zee gelegen gebied voor toeristische en recreatieve doeleinden automatisch wordt verlengd, aanvankelijk tot en met 31 december 2015, en vervolgens tot en met 31 december 2020, verenigbaar zijn met het Unierecht.

- 16 Het belang van de vraag voor de beslechting van het onderhavige geding wordt hierna uiteengezet.
- 17 De grieven van verzoekers hebben voornamelijk betrekking op:

[Or. 9]

– de schending van de voormelde bepalingen, aangezien het gemeentebestuur met de bestreden maatregelen de aan verzoekers verleende concessies stilzwijgend heeft ingetrokken en er dus aan is voorbijgegaan dat de lopende concessies automatisch worden verlengd;

– de onrechtmatigheid van de procedure tot goedkeuring van het PUL;

– de onrechtmatigheid van de procedure voor de gunning van de concessies aan derden, waaraan verzoekers onder voorbehoud hebben deelgenomen.

- 18 Het onderhavige geding vindt zijn oorsprong dus in een concessieverhouding tussen verzoekers en het gemeentebestuur. Verzoekers zijn houder van concessies voor aan de overheid toebehorende goederen (met name aan de overheid toebehorend, aan of op zee gelegen gebied), waarop zij een economische activiteit in de toeristisch-recreatieve sector uitoefenen. Het aan de overheid toebehorende goed is binnen verzoekers' bedrijfsorganisatie bijgevolg een instrument dat van wezenlijk belang is voor het verrichten van hun economische activiteit.

Voorts zijn in de verhouding in kwestie ook de typische, juridische kenmerken terug te vinden van de rechtsfiguur van de concessie zoals die in de rechtspraak van het Hof is uitgewerkt, aangezien hetgeen aan de orde is (gelet op het feit dat het aan de overheid toebehorende goed, zoals reeds uiteengezet, louter een productiefactor van de onderneming vormt), een dienstverrichting is die wordt vergoed door de markt (zonder dat er een tegenprestatie ten laste van de concessieverlenende overheidsdienst komt), en het exploitatierisico bijgevolg door de concessiehouder wordt gedragen.

Ten slotte moet worden gewezen op het feit dat de concessies in kwestie **[Or. 10]** betrekking hebben op productiegoederen die slechts beperkt beschikbaar zijn, zodat het aantal concessies dat aan derden kan worden gegund, doorgaans bij voorbaat kan worden bepaald.

- 19 Derhalve rijst de vraag (die niet zonder een prejudiciële beslissing van het Hof kan worden beantwoord) of artikel 1, lid 18, van decreto-legge nr. 194 van 29 december 2009, omgezet in wet bij wet nr. 25 van 22 februari 2010, zoals gewijzigd bij artikel 34-*duodecies* van wet nr. 221 van 17 december 2012 (tot omzetting van decreto-legge nr. 179 van 18 oktober 2012), op grond waarvan de looptijd van concessies van aan de overheid toebehorend, aan of op zee gelegen gebied voor toeristische en recreatieve doeleinden automatisch wordt verlengd, aanvankelijk tot en met 31 december 2012, en vervolgens tot en met 31 december 2020, in strijd is met de communautaire beginselen van transparantie, non-discriminatie, vrijheid van vestiging en het vrij verrichten van diensten – voor zover die bepaling het mogelijk maakt productiegoederen aan de markt te onttrekken buiten elke aanbestedingsprocedure om – en in het bijzonder met artikel 12 van richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende diensten op de interne markt (hierna: „richtlijn 2006/123”).
- 20 Het is overduidelijk dat wanneer het Hof zou antwoorden dat de nationale bepaling verenigbaar is met het Unierecht – zowel het Verdrag als de voormelde richtlijn –, dat bepalend is voor de toewijzing van het beroep op een centrale vraag die prelabel is aan de beoordeling ten gronde.

Uit het verzoekschrift blijkt duidelijk dat die grief primair wordt opgeworpen [OMISSIS] [Or. 11] [OMISSIS]. [passage uit het verzoekschrift]

Bijgevolg moet allereerst worden ingegaan op het middel inzake de (stilzwijgende) intrekking van de lopende concessies, wat (volgens verzoekers) resulteert uit de keuze van het gemeentebestuur om nieuwe concessies te gunnen, hoewel de vorige voortbestaan, aangezien de looptijd ervan automatisch wordt verlengd. Het is slechts daarna dat de andere grieven moeten worden beoordeeld.

Samenvattend strekt verzoekers' beroep dus primair tot vaststelling dat zij nog steeds houder van de concessies voor aan de overheid toebehorend maritiem gebied zijn.

Toepasselijke bepalingen van Unierecht

- 21 Zoals reeds uiteengezet, zijn vooral die bepalingen van het VWEU van belang welke zien op de beginselen van vrijheid van vestiging (artikel 49), vrije dienstverrichting (artikel 56), gelijke behandeling en verbod van discriminatie op grond van nationaliteit (artikelen 49 en 56), transparantie en non-discriminatie (artikel 106 VWEU).

Eveneens relevant is de definitie van artikel 57 VWEU volgens welke „[i]n de zin van de Verdragen [...] als diensten [worden] beschouwd de dienstverrichtingen welke gewoonlijk tegen vergoeding geschieden, voor zover de bepalingen betreffende het vrije verkeer van goederen, kapitaal en personen op deze dienstverrichtingen niet van toepassing zijn”. Wat het begrip „dienst” betreft, is in de communautaire rechtspraak verduidelijkt dat daaronder [Or. 12] elke

zelfstandig, tegen vergoeding verrichte economische activiteit valt. Bijgevolg dient het in de eerste plaats te gaan om een prestatie die buiten het kader van een arbeidsverhouding wordt verricht (zie arrest Hof van 12 december 1974, Walrave, C-36/74); in de tweede plaats moet de activiteit worden verricht tegen betaling van een vergoeding (zie arrest Hof van 11 april 2000, Deliège, gevoegde zaken C-51/96 en C-191/97), die er de tegenprestatie voor vormt (zie arrest Hof van 27 september 1988, Humbel, zaak 263/86).

- 22 Wat het afgeleide recht betreft, moet richtlijn 2006/123 in herinnering worden gebracht, voor zover daarin het volgende is bepaald:

„Voorts vallen hieronder consumentendiensten, bijvoorbeeld op het gebied van toerisme, zoals reisleiders, vrijetijdsdiensten, sportcentra en pretparken, en, voor zover zij niet van de werkingssfeer van de richtlijn zijn uitgesloten, thuiszorg, zoals hulp aan ouderen.” (overweging 33);

„Wanneer het aantal beschikbare vergunningen voor een activiteit beperkt is wegens een schaarste aan natuurlijke hulpbronnen of technische mogelijkheden, moet een selectieprocedure worden vastgesteld om uit verscheidene gegadigden te kiezen, teneinde via de werking van de vrije markt de kwaliteit en voorwaarden van het dienstenaanbod voor de gebruikers te verbeteren. Deze procedure moet transparant en onpartijdig zijn en de verleende vergunning [Or. 13] mag niet buitensporig lang geldig zijn, automatisch worden verlengd of enig voordeel toekennen aan de dienstverrichter wiens vergunning net is komen te vervallen. In het bijzonder moet de geldigheidsduur van de vergunning zodanig worden vastgesteld dat de vrije mededinging niet in grotere mate wordt belemmerd of beperkt dan nodig is met het oog op de afschrijving van de investeringen en een billijke vergoeding van het geïnvesteerde kapitaal. Deze bepaling belet de lidstaten niet het aantal vergunningen te beperken om andere redenen dan de schaarste van de natuurlijke hulpbronnen of de technische mogelijkheden. Op deze vergunningen zijn in elk geval de overige bepalingen van deze richtlijn inzake het vergunningstelsel van toepassing.” (overweging 62);

Voor de toepassing van de richtlijn moet onder „dienst” worden verstaan „elke economische activiteit, anders dan in loondienst, die gewoonlijk tegen vergoeding geschiedt, zoals bedoeld in artikel 50 van het Verdrag” (artikel 4);

„1. Wanneer het aantal beschikbare vergunningen voor een activiteit beperkt is door schaarste van de beschikbare natuurlijke hulpbronnen of de bruikbare technische mogelijkheden, maken de lidstaten een selectie uit de gegadigden volgens een selectieprocedure die alle waarborgen voor onpartijdigheid en transparantie biedt, met inbegrip van met name een toereikende bekendmaking van de opening, uitvoering en afsluiting van de procedure.

2. In de in lid 1 bedoelde gevallen wordt de vergunning voor een passende beperkte duur verleend en wordt zij niet automatisch verlengd; evenmin wordt

enig ander voordeel toegekend aan de dienstverrichter wiens vergunning zojuist is verlopen of aan personen die een bijzondere band met die dienstverrichter hebben.” (artikel 12).

Toepasselijke bepalingen van Italiaans recht

- 23 Wat de op het onderhavige geding toepasselijke bepalingen van nationaal recht betreft, moet vooraf worden gewezen op artikel 28 van de Codice **[Or. 14]** della Navigazione (approvato con Regio Decreto 30 marzo 1942, n. 327) (scheepvaartwet, goedgekeurd bij koninklijk besluit nr. 327 van 30 maart 1942), volgens hetwelk „van het aan de overheid toebehorende maritieme gebied deel uitmaken: a) de kuststrook, het strand, de havens, de reden [...]”.

Artikel 36 van die wet, met als opschrift „Concessie van aan de overheid toebehorende goederen”, bepaalt: „De maritieme autoriteiten kunnen, in overeenstemming met de vereisten van openbaar gebruik, voor bepaalde tijd het al dan niet uitsluitende gebruik toestaan van aan de overheid toebehorende goederen en van gebieden van de territoriale zee [...]”.

Artikel 1, lid 1, van decreto-legge nr. 400 van 5 oktober 1993, gewijzigd en omgezet in wet bij wet nr. 494 van 4 december 1993, bepaalt:

„1. Een concessie met betrekking tot aan de overheid toebehorende maritieme goederen kan, behalve voor openbare diensten, havendiensten en -activiteiten alsook productiediensten en -activiteiten, worden verleend voor het verrichten van de volgende activiteiten:

- a) exploitatie van badinrichtingen;
- b) cateringdiensten en verkoop van dranken, bereide maaltijden en monopolieproducten;
- c) verhuur van vaartuigen en drijvend materieel in het algemeen;
- d) beheer van vakantieresorts en recreatieve en sportactiviteiten;
- e) winkelbedrijven;
- f) andersoortige diensten en exploitatie van woonstructuren, mits zij verenigbaar zijn met de gebruiksvoorwaarden als bedoeld in de vorige gebruikscategorieën. [...]”

Wat de vraag naar de looptijd van concessies voor aan de overheid toebehorend maritiem gebied betreft, dient in de eerste plaats te worden gekeken naar artikel 1, lid 2, van decreto-legge nr. 400 van **[Or. 15]** 5 oktober 1993, gewijzigd en omgezet in wet bij wet nr. 494 van 4 december 1993, volgens hetwelk „de in lid 1 bedoelde concessies, ongeacht de aard van de installatie of het type ervan waarin

voor het verrichten van de activiteiten is voorzien, een looptijd van zes jaar hebben. Bij afloop worden zij telkens automatisch met nog eens zes jaar verlengd, onverminderd het bepaalde in artikel 42, lid 2, van de scheepvaartwet. Het onderhavige lid is niet van toepassing op concessies die door de in wet nr. 84 van 28 januari 1994 vermelde havenautoriteiten binnen hun respectieve districten zijn verleend”.

Naar analogie hiervan voorzag artikel 37, lid 2, tweede deel, van de scheepvaartwet, zoals gewijzigd bij artikel 2 van decreto-legge nr. 400 van 5 oktober 1993, in een „diritto di insistenza” (recht van voorkeur) van de concessiehouder met betrekking tot de goederen waarvoor een concessie was verleend, op grond waarvan bij vernieuwing van de concessie voorrang diende te worden gegeven aan de vertrekkende concessiehouder.

Teneinde de nationale rechtsorde af te stemmen op de communautaire rechtsorde is een eerste beperking van het recht van voorkeur doorgevoerd bij artikel 1, lid 253, van wet nr. 296 van 27 december 2006, dat in decreto-legge nr. 400/1993 een artikel 3, lid 4-*bis*, invoegde, op grond waarvan de looptijd van de betrokken concessies ten hoogste 20 jaar mocht bedragen „naargelang van de omvang en het economische belang van de te verrichten werkzaamheden en op basis van de vooraf door de regio’s opgestelde gebruiksplannen voor de zones van het aan de overheid toebehorende maritieme gebied”.

Nadat de Europese Commissie op 29 januari 2009 procedure wegens niet-nakoming nr. 2008/4908 had ingeleid, in het kader waarvan zij de Italiaanse Staat verweet dat zijn nationale regeling inzake de looptijd van **[Or. 16]** concessies in aan de overheid toebehorend maritiem gebied in strijd was met de artikelen 43 EG en 81 EG (thans de artikelen 49 VWEU en 101 VWEU) alsook met artikel 12, lid 2, van richtlijn 2006/123, heeft de Italiaanse wetgever artikel 1, lid 18, van decreto-legge nr. 194 van 2009 vastgesteld, waarbij enerzijds artikel 37, lid 2, tweede deel, van de scheepvaartwet werd ingetrokken voor zover dat in een recht van voorkeur voorzag en anderzijds concessies voor toeristische en recreatieve doeleinden die op 30 december 2009 reeds liepen en vóór 31 december 2015 zouden vervallen, tot op deze laatste datum werden verlengd.

De verlenging tot en met 31 december 2015 werd gerechtvaardigd door de noodzaak te voorzien in een overgangsperiode, „in afwachting van de herziening van het rechtskader voor de verlening van concessies voor aan de overheid toebehorende maritieme goederen die, wat de criteria en de modaliteiten voor toewijzing van dergelijke concessies betreft, moet plaatsvinden op basis van een akkoord in het kader van een conferentie Staat-regio’s in de zin van artikel 8, lid 6, van wet nr. 131 van 5 juni 2003, dat wordt gesloten met eerbiediging van de beginselen van mededinging, vrijheid van vestiging, vrijheid van uitoefening, ontwikkeling en opwaardering van economische activiteiten, en bescherming van investeringen, en gelet op de intrekking van het recht van voorkeur als bedoeld in artikel 37, lid 2, tweede deel, van de scheepvaartwet”.

Bij aanvullende aanmaning nr. 2010/2734 van 5 mei 2010 heeft de Europese Commissie nota genomen van de door de Italiaanse Staat doorgevoerde wetswijzigingen, waarbij zij er echter op wees dat de aan de orde zijnde voorschriften in bepaalde opzichten nog altijd onrechtmatig waren, in **[Or. 17]** het bijzonder wat de in artikel 1, lid 18, van decreto-legge nr. 194 van 2009 ingevoegde vrijwaringsclausule betreft, waarmee de voorkeur voor de vertrekkende concessiehouder in wezen werd heringevoerd.

- 24 Na intrekking van artikel 1, lid 2, van decreto-legge nr. 400/1993 bij artikel 11 van wet nr. 217 van 15 december 2011 heeft de Commissie (op 27 februari 2012) besloten de procedure wegens niet-nakoming te sluiten.
- 25 Nadien heeft artikel 34-*duodecies*, lid 1, van wet nr. 221 van 17 december 2012 (tot omzetting van decreto-legge nr. 179 van 18 oktober 2012) artikel 1, lid 18, van decreto-legge nr. 194 van 2009 nogmaals gewijzigd, waarbij de looptijd van vóór 31 december 2015 aflopende concessies in aan de overheid toebehorend maritiem gebied opnieuw werd verlengd (tot en met 31 december 2020).
- 26 In de tussentijd werd decreto legislativo 26 marzo 2010, n. 59, di recepimento della direttiva comunitaria 2006/123/CE (decreto legislativo nr. 59 van 26 maart 2010 tot omzetting van richtlijn 2006/123) vastgesteld, waarvan artikel 16 bepaalt:
 - „1. Wanneer het aantal beschikbare vergunningen voor het verrichten van een bepaalde dienst beperkt is om redenen die verband houden met de schaarste van de beschikbare natuurlijke hulpbronnen of de bruikbare technische mogelijkheden, maken de bevoegde instanties een selectie uit de gegadigden volgens een selectieprocedure, waarbij zij ervoor zorgen dat de door hen in acht te nemen criteria en modaliteiten die de onpartijdigheid van de procedure moeten waarborgen, vooraf en in de in hun nationale recht bepaalde vorm worden vastgesteld en bekendgemaakt.
 2. Bij de vaststelling van regels voor de selectieprocedure mogen de bevoegde instanties zich laten leiden door overwegingen die betrekking hebben op de volksgezondheid, de doelstellingen van het sociaal beleid, de gezondheid en de veiligheid van werknemers of zelfstandigen, **[Or. 18]** de bescherming van het milieu, het behoud van cultureel erfgoed en andere dwingende redenen van algemeen belang, mits die in overeenstemming zijn met het gemeenschapsrecht.
 3. Uit elk besluit tot afgifte van een vergunning moet blijken dat de in lid 1 bedoelde criteria en modaliteiten daadwerkelijk zijn nageleefd.
 4. In gevallen als bedoeld in lid 1 wordt de vergunning verleend voor een beperkte duur en wordt zij niet automatisch verlengd; evenmin wordt enig ander voordeel toegekend aan de dienstverrichter wiens vergunning zojuist is verlopen of aan andere personen, ook al zou dat gerechtvaardigd zijn gelet op de bijzondere banden die zij met die dienstverrichter hebben.”

Uitlegging van richtlijn 2006/123

- 27 Tot slot neemt het Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna, wat het antwoord op de voorgelegde prejudiciële vragen betreft, het standpunt in (dat het formuleert overeenkomstig punt 23 van de informatienota van het Hof, die is bekendgemaakt in het PB van 28 mei 2011), dat de voorkeur moet worden gegeven aan een uitlegging van richtlijn 2006/123 volgens welke vóór de op het gemeenschapsrecht gebaseerde regeling wordt toegepast, geen (lange) overgangperiodes mogelijk zijn, zoals die waarin eerst decreto-legge nr. 194 van 2009 en daarna de door artikel 34-duodecies, lid 1, van decreto-legge nr. 179 van 2012 gewijzigde versie daarvan voorzag. Volgens dit Tribunale maakt de door de Italiaanse wetgever toegestane verlenging het mogelijk dat het gemeenschapsrecht in belangrijke mate wordt omzeild, en met name artikel 12 van de richtlijn dat – hoewel het formeel in nationaal recht is omgezet bij artikel 16 van decreto legislativo nr. 59/2010 – in wezen niet wordt toegepast ten gevolge van een (meermaals vermelde) bijzondere wettelijke regeling [**Or. 19**] die nog steeds een substantieel „recht van voorkeur” met betrekking tot lopende concessies in aan de overheid toebehorend maritiem gebied toestaat en erkent.

Prejudiciële vragen

- 28 Gelet op het voorgaande verzoekt het Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna het Hof om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„Staan de in de artikelen 49 VWEU, 56 VWEU en 106 VWEU neergelegde beginselen van vrijheid van vestiging, non-discriminatie en bescherming van de mededinging in de weg aan een nationale regeling die via achtereenvolgende wetgevende maatregelen de termijn waarop concessies voor aan de overheid toebehorende, op of aan zee gelegen goederen van economisch belang aflopen, herhaaldelijk verlengt?

Staat artikel 12 van richtlijn 2006/123/EG in de weg aan een nationale bepaling als artikel 1, lid 18, van decreto-legge nr. 194 van [29] december 2009, omgezet in wet bij wet nr. 25 van 26 februari 2010, zoals gewijzigd en aangevuld, op grond waarvan lopende concessies in aan de overheid toebehorend maritiem gebied voor het verrichten van toeristische en recreatieve activiteiten automatisch worden verlengd tot en met 31 december 2015 of zelfs tot en met 31 december 2020 overeenkomstig artikel 34-duodecies van decreto-legge nr. 179 van 18 oktober 2012, dat is ingevoegd bij artikel 1, lid 1, van wet nr. 221 van 17 december 2012 tot omzetting van voornoemd decreto-legge in wet?”

OP DIE GRONDEN BESLIST

het Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna, Sezione Prima:

- 1) het Hof wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de hierboven weergegeven vragen;

2) de behandeling van de zaak wordt geschorst tot uitspraak is gedaan over de prejudiciële **[Or. 20]** vragen;

[OMISSIS] [gebruikelijke formules]

Aldus beslist te Cagliari [OMISSIS] op 5 november 2014 [OMISSIS]

[OMISSIS]